

Bilaga till pressmeddelande 230515

Hållbarhetsanalys

Det finns ett stort intresse för hållbarhetsfrågor i samhället i stort och inte minst inom jordbruket. Lantbrukare kan visa upp många delar som bidrar till samhällets hållbarhet inom miljöområdet. För att samla erfarenheter från gårdar och blicka framåt har ett antal indikatorer tagits fram som stöd i arbetet. Vi som utarbetat Greppa Naringens Hållbarhetsanalys är fyra experter på Jordbruksverket och en från LRF. Men vi har tagit hjälp av betydligt fler både inom och utanför Jordbruksverket.

Lantbrukarna bidrar med samhällsnytta inom många områden och ett ständigt åtgärdsarbete utförs på gårdarna både för att öka produktionen och minska negativ miljöpåverkan. Men för att kunna utveckla förbättringsarbetet ytterligare, så är det tänkt att Hållbarhetsanalysen ska vara ett hjälpmedel.

Hållbarhetsanalysen innehåller följande sex huvudområden med förslag på mått och indikatorer för varje område, bland annat:

- 1) **Övergödning.** Växtnäringsbalanser, stallgödselhantering, anpassad gödsling, precisions/odling med mera för minskade förluster av kväve och fosfor
- 2) **Markhälsa.** Många åtgärder tillämpas som förbättrar marken, minskar markpackning och ger ökad kolinlagring. Lantbrukaren svarar på frågor om odlingsåtgärder såsom odling av vall och mellangrödor och regelbunden inspektion av diken.
- 3) **Klimat.** Greppa Naringen har en väl fungerande kalkyl för att beräkna gårdens klimatpåverkan. Viktiga indikatorer är åtgärder vid utfodring, uppfödningstider, gårdens självförsörjning av foder och vall i växtföljden.
- 4) **Energi.** Åtgärder som effektiviserar användningen är viktiga i stallar, även egen produktion av fornybar energi
- 5) **Biologisk mångfald.** Åtgärder som görs i slättbygd för pollinerare, nyttodjur, fåglar, fåltvilt tas upp i analysen. Även åtgärder för att bevara naturbetesmarker är viktiga för hållbarheten.
- 6) **Växtskydd.** Förebyggande åtgärder för att minska beroendet av kemiska växtskyddsmedel. Behovsanpassning och försiktighet vid användningen av växtskyddsmedel är viktiga åtgärder

Hållbarhetsanalysen kommer in naturligt i de rådgivningsplaner som lantbrukaren och rådgivare tar fram för gården. Lantbrukaren får ett mått på hur långt gården är i sitt hållbarhetsarbete och så resonerar lantbrukaren (tillsammans med rådgivaren) sig fram till vad han eller hon vill arbeta vidare med och eventuellt förbättra till nästa gång analysen görs. Det blir både ett kvitto på utfört arbete och en sporre framåt.

Hållbarhetsanalysen testas nu på gårdar och efter sommaren ska lantbrukare kunna önska ett rådgivningsbesök med en analys. Det är länsstyrelserna som upphandlar enskild rådgivning inom Greppa Näringen så det är lite beroende på länens upphandlingsperioder hur snabbt analysen kan erbjudas.

Fakta om Greppa Näringen

Arbetsätt med enskild gårdsrådgivning

Greppa Näringen är ett arbetsätt med miljörådgivning ute på gårdar i det svenska lantbruket. Basen i Greppa Näringen är den enskilda rådgivningen och syftar till att lantbrukaren ska genomföra kostnadseffektiva miljö- och klimatåtgärder. Greppa Näringen har verkat sedan 2001 och verksamheten har utvecklats successivt både geografiskt och innehållsmässigt. Lantbrukare på gårdar med minst 50 hektar åker eller som har fler än 15 djurenheter (vilket motsvarar 15 kor) erbjuds rådgivning, men det är frivilligt att delta.

Organisation och samverkan

Greppa Näringen drivs i samarbete mellan Jordbruksverket, LRF och länsstyrelserna samt ett stort antal rådgivningsföretag. Arbetet leds av Jordbruksverket och länsstyrelsernas roll är att upphandla rådgivningen från lantbrukets rådgivningsföretag samt anordna fältdagar och lantbrukarkurser.

LRF spelar en viktig roll i kontakten med lantbrukarna, både regionalt och nationellt. Den centrala arbetsgruppen vid Jordbruksverket tar bland annat fram nya teman för rådgivning, anordnar kurser för rådgivare, tar fram rådgivningsunderlag, samt arbetar med kommunikation och marknadsföring.

Kanaler för kunskap kring en hållbar produktion och åtgärder som minskar negativ miljö- och klimatpåverkan

Nya forskningsrön och annan ny kunskap påverkar arbetet och gör att lantbrukarnas efterfrågan på en viss typ av rådgivning varierar mellan år. Lantbrukare och andra intresserade kan ta del av en nyhetstjänst på webbplatsen www.greppa.nu.

Digitala tjänster på webbplatsen kan alla ta del av oberoende av storlek på gården. Det handlar till exempel om information om hur gödslingsbehovet kan bedömas utifrån

mätningar med en kvävesensor och med satellitbilder över hur vegetationen varierar över fälten.

Finansiering

Rådgivningen på gårdarna och kurser och fältdagar för lantbrukare finansieras med hjälp av Sveriges strategiska plan inom EUs gemensamma jordbrukspolitik. Nationella medel bekostar projektledning och stödfunktion på Jordbruksverket.

Några siffror

Greppa Närings hade 8 626 aktiva medlemmar under 2022, vilket var en ökning med 246 medlemmar från föregående år. 189 av de nya medlemmarna fick ett startbesök då en rådgivningsplan tas fram. Flest startbesök gjordes i Västra Götaland följt av Skåne och Jönköping. Ytterligare 1 567 lantbrukare har tidigare fått rådgivning men hör nu till kategorin klara eller för närvarande inte prioriterade för ytterligare rådgivning. 2 399 lantbrukare har fått rådgivning enbart om våtmarker och växtskydd inom vattenskyddsområden och 263 enbart om energieffektivisering. Totalt blir det 12 855 lantbrukare som har nåtts av Greppa Närings enskilda rådgivning.

Greppa Närings genomför kvartalsvisa nöjdhetsundersökningar där en tredjedel av de lantbrukare som fått rådgivning under perioden blir uppringda och får svara på frågor om rådgivningen och Greppa Närings i stort. Under 2022 har lantbrukarnas nöjdhet med Greppa Närings rådgivning ökat och det övergripande nöjdhetsindexet visade ett högt resultat och ligger nu på 78. För den senaste gjorda rådgivningen visar undersökningen ett nöjdhetsindex på 84, vilket räknas som mycket högt. De rådgivningar som lantbrukarna rankade högst 2022 är ”Biologisk mångfald i åkerlandskapet”, ”Våtmarksplanering”, ”Test av mineralgödselspridare” och ”Översyn av dränering”.

Läs mer på www.greppa.nu